СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 255. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 2. падолиста, 1927. VOL. XXXV. No. 255. Jersey City, N. J., Wednesday, November 2, 1927. THREE CENTS.

УРЯД ОБМЕЖУЄ ЗНИЖКУ ПОДАТКІВ ДО 225 МІЛІОНІВ

СЕКРЕТАР СКАРБУ БОЇТЬСЯ НЕДОБОРУ В 1929 РОЦІ.

ВАШИНҐТОН, 31. жовтня. — Секретар скарбу Мелон виступив перед комітетом палати послів для приходів, який нині почав свої переслухання в справі буджету федерального уряду на слідуючий рік, та предложив їм опінію й розрахунки департаменту скарбу, після яких податків не буде можка обнижити на більше як на 225 міліонів долярів.

При тому після проєкту уряду, знижка має передовсім дістатися великим промисловим корпораціям.

З ПРОЦЕСУ ЗА НАФТОВІ ШАХРАЙСТВА.

УРЯД ЛУЧИТЬ ЧВЕРТЬМІЛІОНОВИЙ ДАРУНОК З БУВШИМ МІНІСТРОМ.

ВАШИНҐТОН, 31. жовтня. — На процесі, який веде федеральний уряд проти бувшого міністра внутрішних справ Фола та нафтяра Синклера за обманювання уряду при викаймі урядових нафтових теренів, урядови вдалося доказати, що Синклер зорганізував фіктивне підприємство Континентел Трейдинґ Ко., яке виплачувало винагороди Фолови й другим прихильникам „бондами свободи".

ВИБУХ НАФТОВИХ ЗБІРНИКІВ.

ЦІЛА ОКОЛИЦЯ ПОТРЯСЕНА ВИБУХАМИ.

НЮ РОШЕЛ, Ню Йорк, 31. жовтня. — У магазинах нафтових підприємств Пюр Ойл та Стендард Ко. вибухли збірники нафти. Вибух потряс цілу околицю на кілька миль довкола.

Недалеко від збірників починаються людські мешкання, і коли чотири збірники вибухли в страшний пожар, населеннє попало в паніку, боячися що пожар може перекинутися на місто. Пожарникам одкак вдалося не пустити пожару не тільки на місто, але й на 8 других збірників.

НОВОМОДНИЙ ГЕРОСТРАТ.

ПІДПАЛИВ ШПИТАЛЬ, ЩОБИ СТАТИ СЛАВНИМ.

НЮ ЙОРК, 31. жовтня. — Вчора рано занявся в Бруклині, на розі Семої Ев. та Семої Вул., великий методисько-епископальний шпиталь. Підчас пожару відзначився своєю відвагою при гашенню огню та ратованню хорих шпитальний портер, Ернест Родес.

Нині сього Родеса арештувала поліція як палія, котрий підпалив шпиталь. Він мав признатися, що підпалив шпиталь на те, щоби показати при тому своє геройство та заімпонувати дівчатам.

Пожар наробив шкоди на яких сто тисяч долярів та загрожував смертю яким 350 особам.

ВУГЛЕВІ БАРДЖМЕНИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ.

НЮ ЙОРК, 31. жовтня. — Робітники, що працюють на вуглевих баржах, зажадали через свою юнію підвисшення своєї заплати о 30 долярів на місяць та знесення 24-годикного робочого дня.

Сі робітники живуть на баржах та дістають тепер по 100 долярів на місяць.

РОЗКРИЛИ ВЕЛИКУ БУТЛЕҐЕРСЬКУ ШАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 31. жовтня. — Федеральна прокураторія поставила перед велику лаву присяжних суддів 47 людий, належачих до великого бутлеґерського заговору, якого члени брали крадьком конфіскованї урядом горівки, передестильовували її та продавали своїм агентам.

До сеї шайки належали два прогибіційкі агенти, один констабель з невеличкого села в Флориді та директори одного підприємства з міста Нюарку, в стейті Ню Джерзі.

Велика лава присяжних суддів постановила поставити їх усіх на суд.

СТРАШНИЙ УЧИНОК ЧОЛОВІКА В РОЗПУЦІ.

САВТ ОРЕНДЖ, Н. Дж., 31. жовтня. — 49-літний Фредерик Меккейн Сенборн, формен одної целюлойдової фабрики в Нюарку, в приступі божевілля, викликаного, як кажуть, журбою наслідком зниження робітничої заплати та недугою своєї жени, стрілив з револьвера до жени, відтак до свого 10-літного сина Джана, 17-літного сина Фредерика та 21-літного сина Алберта. Діти, в страшнім переполоху, втекли на вулицю й покликали сусідів. Покликано поліцію, яка зоружена ввійшла в дім.

Полісмени кайшли Сенборна неживого, з револьверовою кулею в голові. Жена була без притомности від тяжкої рани в голові; вона здається, помре. Наймолодший син Джан має тяжку рану в голові від пострілу, і теж скоро стратив память. Фредерик вдарив його в голову молотом. Лікарі кажуть, що стан Джана безнадійний, а Фредерика критичний.

Лікарі догадуються, що коли Сенборн зайшов у кухню варити собі снідакнє, йому нагадалися клопоти через жіночу недугу, до яких долучилося невдоволення з його праці в фабриці, де він був дуже важним хеміком, але не мав признання від заряду.

ПРОПАВ БЕЗ СЛІДУ ПРАВОСЛАВНИЙ ПРОТОЄРЕЙ У ПИТСБУРҐУ.

ПИТСБУРҐ, ПА. — Питсбурські часописи доносять, що Сергій Базилевич, російський православний священик і декан у Питсбурґу, пропав без сліду.

Священик Базилевич виїхав ще в неділю, 16 жовтня, щоби відвідати своїх знакомих у Ню Йорку, і від того часу нема ніякої чутки про нього.

Недавно найдено на березі ріки Алеґені, недалеко 9. вулиці плащ, який після заяви сина свящ. Базилевича, мав належати до його батька. Поліція, підозріваючи, що священик Базилевич втопився припадково у ріці Алеґені, перешукала згадану ріку, однак не найшла ніякого сліду по пропавшім Базилевичу.

Син свящ. Базилевича доніс опісля поліції, що його батько одержав три роки тому назад кілька листів, у яких, під загрозою смерти, домаганося від нього датків на революційні ціли. Поліція однак є тої гадки, що згадані письма не стоять у ніякій звязи з таємним щезненням свящ. Базилевича.

КОЛИ РОЗВЯЖУТЬ ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ?

ВАРШАВА, 29. жовтня. — Є чутки, що польський уряд устійнив уже речинець закінчення каденції законодатних установ, а саме на 30. листопада ц. р. Нові вибори розписано би на 25. лютого 1928, а новий сойм зібрався би 19. березня. З міродатних кол заявляють, що ці чутки не оперті на ніяких основах, бо уряд не розглядав іще тої справи.

У ЛЬВОВІ ХОДИТИ НЕБЕЗПЕЧНО.

Мешканці околиці Левандівки, що вертаються пізно до хати, мусять бути приготовані на зустріч із бандитами. Таке трапилось двом громадянам Березюкові та Курилісові, на яких напали професійні бандити Драпала та Сольський. Березюк боронячись перед ударом пострілив Драпалу в живіт. — Знову-ж за городецькою рогачкою небезпечно прохожуватись навіть у день: два хлопці найшли на полі, по сусідстві поліційної касарні два ґранати, які вибухли. — Досить небезпечний прохід заімпровізував собі біля майдану 6-го летунського корпусу Янкель Шраєр: прохожуючись зовсім голий під вечір. Шраєр належить до численного гуртка тих, яким дали безречинцеву відпустку із дому божевільних, задля недостачі місця.

СОВІТСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ЗААРЕШТОВАНИЙ У ЄГИПТІ.

Каіро, 30 жовтня. — Задержаннє совітським властями у Одесі парохода Кості мало той наслідок, що у Александрії заарештовано корабель Чічерін, наладований бавовною, вартости $450,000. Другий совітський корабель Курск успів виїхати ще перед видачею розказу арештування його.

АМЕРИКАНСЬКА ПОЖИЧКА ДЛЯ ПОЛЬЩІ ПІЙДЕ НА АРМІЮ.

ВАРШАВА, 31. жовтня. — Одна четверта польського бубуджету на слідуючий фіскальний рік пійде на удержання війска, коли предложений міністерством внесок станеться законом. Польський кабінет мінiстрів призначив 694 міліони золотих або 82 міліони долярів, тобто цілу американську пожичку, з додатком 12 міліонів, на польську армію.

Хоч Польща у 70 відсотках є рільничим краєм і польські селяне потребують гроша, щоби заосмотритися у нові фармерські машини, у польськім буджеті призначено лише 41 міліонів золотих на потреби рільничого департаменту.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КУТОК.

15-го вересня минуло 20 років від смерти найбільше талановитого нашого драматурґа Карпенка Карого. Не вважаючи на всю нескладність, драматичність техніки Карпенка Карого та сентиментальний підклад проблєм, яких життя полишило давно позаду, його дієві особи таки живуть і цією своєю одною рисою вдержуються на сцені та в спомині. — „Книгоспілка" приготовляє переклади вибраних творів Шекспіра, Бальзака, Пушкина, Гоголя, Турґенева, Чехова і Лєскова. Пушкина перекладають М. Вороний і М. Рильський. — В-во „Український Робітник" приготовляє видання українських письменників російською мовою. Вийшли вже деякі книжки Франка, Коцюбинського та Грінченка; небавком вийде збірка оповідань В. Стефаника. — Громадяни Винниці, де помер у 1920 р. Маркович, рішили поставити йому памятник. — 25. вересня минуло 35 літ від першого літературного дебюту Максима Горкого, що звернув на себе увагу. З цієї нагоди Академія Наук у Ленінграді відкрила в „Пушкинськім домі" куток присвячений Ґоркому, зібравши там багато рукописів, листів і портретів письменника. — 100 літ тому помер у Дессав в 33-ім році життя один із найсимпатичніщих як людина поетів з покоління молодої німецької романтики: Вільгельм Мілер. Його призвище майже невідоме на чужині. Його пісні перетворив у музику Шуберт, інші пішли в народ як анонімні твори, ще інші присвячені визвольній боротьбі Греків.

НАРОДНИЙ ТЕАТР В КИЇВІ.

Цього року організується в Київі Народний театр. Художним керовником цього театру буде М. К. Садовський, а головним режисером — народний артист республики О. К. Саксаганський. Народний театр обслуговуватиме не лише Київ, а й низку окружних міст Правобережжя. Нині інтензивно проходять підготовчі роботи. Набирається трупу, складають репуртуар, то-що. До репертуару увійдуть як клясичні етноґрафічні пєси, так і пєси европейських клясиків та сучасних українських драматурґів.

БАТЬКА, ЩО ЗАСТРІЛИВ СИНА, ЗАСУДЖЕНО НА ТРИ РОКИ ВЯЗНИЦІ.

БЕРЛІН, 29. жовтня. — Різника Гельде, що застрілив свого сина, засудив кримінальний суд у Ґрайсволд, на три роки побуту у робочім домі. Згаданий різник застрілив свого 20 літнього сина, банкового урядника тому, що спроневірив 20 тисяч марок і тим чином наніс нечесть своїй родині. Син Гельдого, коли його обжаловано о спроневірення, признався перед батьком до вини й просив о застрілення себе. Гельде, чоловік спартанського характеру, вволив його волю й застрілив сина, а опісля звернув револьвер до своєї голови, однак не убився, лише легко скалічився.

ХТО ЗЛЕГКОВАЖИВ ҐІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН, Німеччина. — Серед численних ґратуляційних телеґрам, надісланих в дні уродин Ґінденбурґа, не було телеґрам від англійського, бельґійського й італійського короля, як теж від президентів Франції й Чехословаччини. Але за те одержав Ґінденбурґ дуже сердечну телеґраму від маршала Чанґ-Цо-Ліна, вожда північних китайських війск.

КОМУНІЗМ В НОРВЕҐІЇ.

ОСЛО, Норвеґія. — Послідні загальні вибори в Норвеґії виказали великий зріст комунізму. Після докладних обчислень комуністи дістали 22 тисячі голосів більше ніж при попередніх виборах. Можливою річчю є, що представники комуністів одержать місце у міністерськім кабінеті.

МАЗУРОВИ ДОБРЕ В АРЕШТІ

Мазур Станіслав Пляґа виїхав на зарібок до Франції. Там прошкробався, дістав 3 місяці арешту і відсиджував кару в місті Шальон. Коли минуло 3 місяці, директор арештів казав йому забиратись. Мазур однак сказав, що йому в арешті дуже добре, має мешканнє, харч тай чисту сорочку — а це йому зовсім вистарчає. Коли не хотів уступитися з арешту, поліцаї вхопили його й силою випровадили за браму. Але мазур сказав, що він мусить вернути до арешту. І поставив на своїм. Зараз в ночи розбив двері до одного склепу, поліцаї його арештували й відставили знову до арешту.

ПЛЯН ЛІКВІДАЦІЇ НЕПИСЬМЕННОСТИ СЕРЕД МОЛОДІ

Наркомосвіти розіслав на місця переспективний плян ліквідації неписьменности серед молоді 1927-28 році.

Плян передбачає охопити в наступному році до 270.000 молоді віком 15—20 років. З них в місті 50.000 і на селі 220.000. Розгортання шкіл лікнепу буде звязано з пляном загального навчання і кількість їх буде доведено до 20% загальної кількости шкіл. Одночасно буде поширено самоосвітню роботу. Буде звернено також особливу увагу на керовництво індивідуально ґруповим навчанням з боку орґанів лікнепу.

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ МАЄ УХВАЛИТИ БУДЖЕТ

ПОДРОБИЦЬ БУДЖЕТУ НЕ ПОДАНО СОЙМОВИ. — РОЗВЯЗАННЄ СОЙМУ НАСТУПИТЬ 28. ПАДОЛИСТА.

ВАРШАВА, 31. жовтня. — Відрочений польський сойм скликано наново. Міністер фінансів представив соймови до ухвали проєкт буджету на слідуючий фіскальний рік, бо польська конституція вимагає, щоби се зроблено перед 1. падолиста. Польський буджет, після проєкту міністра фінансів, має виносити 2,350,000,000 злотих, або около $300,000,000, тобто о 237,000,000 злотих більше, як попереднього року.

Подробиць буджету не подано послам і сумніваються, чи се наступить навіть по 3. падолиста, коли розпічнеться дискусія над буджетом. Маршал Пілсудський буде старатися не допустити до сього, бо після його гадки польський сойм має „слушать і не разсуждать", тоб-то ухвалювати, що він хоче, без ніякого спротиву. Коли сього буде потреба, маршал Пілсудський появиться у соймі у війсковім мундурі, щоби більше застрашити послів і відобрати їм усяку охоту розпитуватися про подробиці буджету. 70 міліонів у новім буджеті має служити на покриття американської пожички. Сегорічні розходи мають бути о 220,000,000 менші, як приходи. Польський сойм має бути розвязаний 28. падолиста.

СМЕРТЬ ВОРОГА „КАЙЗЕРА" ВІЛЬГЕЛЬМА.

МАКСИМІЛІЯН ГАРДЕН, РЕДАКТОР ЧАСОПИСУ „ДІ ЦУКУНФТ", УМЕР У ШВАЙЦАРІЇ.

БЕРЛІН, 31. жовтня. — У Швайцарії умер Максиміліян Гарден, оден з найбільших політичних ворогів німецького цісаря Вільгельма II, а прихильник політики великого державного мужа Бісмарка. Гарден був основателем і редактором часопису „Ді Цукунфт", який почав виходити у 1892 році, в цїли поборювання політики цісаря Вільгельма II, а боронення принца Бісмарка, якого Гарден обожав.

У 1907 р. викликав він сензацію своїми статтями, у яких відкрив моральне зіпсуття цісарського двора.

В часі Світової Війни противився він у своїх статтях і відчитах німецькій военній політиці й отверто заявляв, що Німеччина є відвічальною за вибух війни, а що до „кайзера" Вільгельма, то Гарден уважав його „іграшкою" в руках німецьких мілітаристів. Гарден умер саме в навечеря відновлення видавання свого часопису „Ді Цукунфт".

Гарден невдоволений був також теперішнім республиканським режімом і через те атакував нераз німецькі республиканські партії таксамо пристрасно, як давніше критикував політику кайзера Вільгельма.

Дійсне назвиско Гардена було Ізидор Вітковскі. Його родичі були польськими Жидами, а Гарден у молодім віці приняв христіянство.

СОВІТСЬКИЙ СОЮЗ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ РОЗЗБРОЄНЬ.

ЧІЧЕРІН ПОВІДОМИВ ПРО СЕ СЕКРЕТАРІЯТ ЛІҐИ НАЦІЙ У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 31. жовтня. — Ю. Чічерін, совітський комісар заграничних справ, повідомив секретаріят Ліґи Націй, що Совітський Союз візьме участь у приготувавчих працях конференції для роззброєнь.

Саме неприсутність Совітського Союза у нарадах конференції уважано за одну з найбільших перепон в успішности зменшення зброєнь европейських держав.

У німецьких кругах тішаться незвичайно з сього рішення Совітського Союза, бо надіються, що згаданий Союз буде могучим союзником Німеччини у її домаганню, аби европейські держави залишили дальші зброєння.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПРИНЦ ТРОКОВИМ ШОФЕРОМ.

СУДОВА РОЗПРАВА ВІДКРИЛА, ЩО ПРАВНУК ЦІСАРЯ ФРАНЦ ЙОСИФА ЗАНИМАЄТЬСЯ ШОФЕРСТВОМ.

ВІДЕНЬ, 31. жовтня. — Тутешній суд відкинув скаргу одного Німця проти Рудольфа Віндішґреца за припадкове потручення його своїм троком. В часі розправи показалося, що Рудольф Віндішґрец, троковий шофер, є сином бувшої архикнягині Елисавети, дочки архикнязя Рудольфа, а внучки цісаря Франц Йосифа.

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ВІСТИ ПРО РЕВОЛЮЦІЮ В РУМУНІЇ.

ПРАВИТЕЛЬСТВО БРАТІЯНУ ЗАЯВЛЯЄ ЧЕРЕЗ СВОЇ ПОСОЛЬСТВА, ЩО У КРАЮ ПАНУЄ СПОКІЙ.

ПАРИЖ, 31. жовтня. — Тутешнє румунське посольство видало заяву, у якій рішучо заперечує неправдиві донесення, які поширено у Відні, Берліні й Будапешті, про революційні заворушення у Румунії, а головно про революцію у Трансильванії і Бесарабії.

У заяві говориться, що у Румунії не видано ніяких надзвичайних розпорядків, щоби удержати порядок і що у краю панує спокій. Що до зборів Народньо-Селянської Партії у Альба Юлії, то вони відбудуться допера по 20. падолиста.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛИТВА АПЕЛЮЄ ДО ЛІҐИ

Секретаріят Ліґи проголосив письмо литовського уряду, в якім Литва протестує проти переслідувань, яких допускається Польща на землях Вильна і Ґродна над литовськими школами та над католицьким литовським священством, яке рівнож виставлене на шикани з боку польських наїздників. Литва домагається, щоби та справа була предложена Раді Ліґи на найблищім засіданню, себто в грудни сего року. Своє домагання опирає вона на II. артикулі статута Ліґи, який признає інтервенцію Ліґи конечною у всіх випадках, коли вибухає або може вибухнути війна.

Литва підносить в своїм зажаленню, що Польща допускається переслідувань, яких Польща навіть не заперечує, а тільки оправдує себе тим, що Литва допускається таких самих переслідувань на польській меншости в Литві. На те відповідає литовський уряд в своїм меморандум до Ліґи, що ніякий уряд, який представляє державу, яка є членом Ліґи, не може на власну руку доходити своїх прав в той спосіб, як це робить Польща, а тільки дорогою інтервенції Ліґи Націй. До того Польща не тільки нарушує заґарантовані міжнародніми трактатами меншостеві права Литовців в Польщі, але розвиває на великі розміри акцію, звернену проти независимости самої литовської держави. Такі закиди містить литовська нота, яка, як подає секретар Ліґи Дріммонд, буде предметом нарад найблищої сесії Ради Ліґи, що буде радити від 5 грудня б. р.

Подібних зажалень одержала досі Ліґа багато. Та як підносять европейські часописи, особливо лондонські, отсей апель Литви є більш серіозним, як воно видавалося би на перший погляд. Бо отсе Литва домагається від Ліґи привернення леґального стану відносно округів Вильна і Ґродна. І домагається того на підставі артикулу статута Ліґи, якій говорить про конфлікти, які можуть довести до війни. Як бачимо, то тут ходить не тільки о нарушення прав, які прислугують Литовцям в Польщі як національній меншости, але головно о литовську землю, яку Польща загарбала силою. Ходить тут о квестію Вильна, якої вже раз Ліґа не була в силі полагодити, а з якою ледви чи вона й сим разом упорається. Лондонський „Ди Менчестер Ґардіен Віклі" підносить, що ту литовську квестію не буде можна Лідзі тим разом поминути, коли Ліґа схоче боронити свого престіжу. Дискусія, яка вирине з того приводу, буде прикра, бо вона потягне за собою цілу „східну проблему", а з нею і ревізію границь Польщі. Але, каже лондонська ґазета, до того мусить й так колись прийти, як не тепер то пізніще.

ПЕРЕД УКРАЇНСЬКИМ ПАРЛЯМЕНТОМ В АМЕРИЦІ

(Зі звіту рек. секретаря Обеднання д-ра Л. Мишуги, який виголошено на Четвертім Конґресі Обеднання дня 26. жовтня 1927 р. в Филаделфії, Па.).

Шановні Делеґати!

В десятьлітну річницю відродження української держави в серцю Соборної України, в золотоверхім Києві — приходиться нам відбувати Четвертий Конґрес Обеднання. Оттут за далекими горами і водами, на багатій і вільній землі Вашинґтона доводиться нам обговорювати трилітну діяльність орґанізації, яка гуртує тут той український елемент, що на соколиних крилах бажав би кождої хвилі полетіти до землі батьків своїх, що бажав би бачити її свобідною, багатою і славною державою. Зі всіх сторін зїхалися сегодня делеґати на отсей

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ В АМЕРИЦІ.

І хай нікого не лякає і не дивує отся назва „парляменту". Це ніяка пересада з нашого боку. Ми розуміємо добре значіння, права та круг ділання парляментів державних націй. Але ми державною нацією в повнім розумінню цього слова не є. Ми є нацією поневоленою, політично і національно, в великій мірі невиробленою, прибитою новим національним поневоленнєм. По великих жертвах крови і майна, обезсилені підносимося на ноги і шукаємо нового шляху до волі. І коли кому вузким, бідним і мізерним являється наш парлямент, то в певній мірі таким самим є й наше народне, головно політичне життя. То життя без сумніву сильніше в краю, бо там терен, на якім розвязуються практично живі питання нації, там і вся життєва сила нації. А нас тут горстка. Відбиті від рідного краю, пробуємо розвязати ті важні завдання, які вяжуть нас і дітей наших з Америкою як прибраною вітчиною, а заразом бажаємо причинитися чимнебудь до визволення землі батьків наших зпід ворожих окупацій. Оті дві справи головно давлять наше серце. І тому саме тепер той наш мозок, що скупчений в тім Конґресі, як збірнім тілі української іміґрації в Америці, повинен знайти не тільки добрі і злі сторони нашої трохлітної діяльности в Америці, але заразом дати відповідь, чи Обеднаннє відповідає свойому завданню, чи воно в дійсности причиняється в чімнебудь до цего, щоби продовжити нашу національну екзистецію тут в Америці та щоби добути нашу державну самостійність там в Европі.

Як бачите з програми Конґресу, на всі ті теми будуть виголошені відповідні реферати. Будемо говорити про те, як погодити український патріотизм з обовязками супроти Америки, як і рівнож про те, яку користь треба нам витягнути з нашого американського горожанства. Будемо говорити далі про Рідну Школу в Америці, а заразом і про обовязки супроти землі батьків наших та про те, яка є наша національна ідеольоґія. Нема мабуть нікого, що сумнівався би про велику вагу тих питань як і про те, що пре цінь мусить вже раз хтось взятися до їх розвязки, бож такі питання, як от справа Рідної Школи, мають надзвичайно велике значіння для нашої будучности в Америці. Инакше за один-два десятки років не знайдемо української дитини в Америці, що вміла би не то читати чи писати, або ґоворити, а то й розуміти по українськи. Як пробувати зарадити ще й цему лихови, на те має дати відповідь отсей Конґрес, як український парлямент в Америці. З рамени уряду Обєднання будуть виголошені певні думки та подані певні, попередно на засіданнях обдумані пляни. Я згадую про них тут тому, бо й вони являються вислідом праці уряду Обєднання в часі послідної трьохлітної каденції. А це, що Обєднаннє взялося до певних реформ в нашім американськім культурнім життю, є певного рода новістю, яка одначе чим далі, тим більше буде мусіла всякати в орґанізм Обєднання, якщо воно має бути життєздатною орґанізацією. Бо чим далі, тим скрутніше наше національне життя в Америці, бо допливу іміґрації нема, а стара іміґрація почне вимирати. Без обєднаної думки, без авторитетного проводу і пляну розсиплеться наше найблище поколіннє, а з такого розпорошеного душевно і невихованого ідейно покоління не буде потіхи ні слави не тільки українському народови, але й американському.

Тому то таку велику увагу звертали ми на те, який має бути

ДУХ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ,

яка її національна ідеольоґія.

Бо діяльність Обєднання не обмежується тільки на збірках жертв чи висиланню протестів. Воно має далеко більше і важніще завданнє. З цілої його діяльности, зі всіх рефератів, комунікатів і заяв, зі всіх промов та дискусій на засіданнях екзекутиви, виконавчого комітету чи то на Конґресі, виходить всегда на яв одна велика національна ідея, яка одна нас всіх тут гуртує і одно велике бажання: допомогти землі батьків наших визволитися зпід чужинецьких рук. Дух Обєднання і його програму політичного визволення українського народа відчуває американська іміґрація на вічах і зборах і в своїй власній хаті, коли читає нашу національну пресу в Америці. Дух Обєднання відчуває наша іміґрація не тільки тоді, коли складає жертви на Рідну Школу, інвалідів, сироти чи політичних вязнів, але рівнож і тоді, коли святкує День Першого Листопада, бо хтож як не Обєднаннє розпочало популяризацію цего свята. Дух Обєднання відчуваємо, коли святкуємо Свято Соборности, коли святкуємо память народних мучеників, як Ольги Бесарабової, Скочиліса, Шеремети, Мельничука і других, коли поширюємо культ Франка, або протестуємо проти рішення Ради Амбасадорів чи варшавсько-римського конкордату. Бо чи у всіх тих справах перше Обєднаннє не забирало всегда голосу і не надавало напрямних, як нам треба поступати? Чи Обєднаннє не виповіло війни тутешному рутенському плазунству, що взялося боронити назви „руский", а виховувати дітей наших в той спосіб, щоб вони складали жертви на навернення чайнаменів на християнство, а не на інвалідів чи Рідну Школу в старім краю. Чи це не дух Обєднання, коли наш нарід в Америці відвертається від тих типів, яких „українські кістки чужим мясом обросли", без огляду на це, чи ці типи мають чорну чи червону чи синю інтернаціональну краску. Чи це не дух Обєднання, коли наше серце в Америці протестує проти таких наук „божих", що український нарід в Галичині не добився своєї державности тому, що на пропамятнім Січовім Здвизі в 1914 році у Львові не було полевого богослуження, або що повінь це заслужена нами кара божа. Чи це не дух Обєднання, коли ми домагаємося, щоби в католицькій церкві, коли вона є українською, панував могутній патріотичний дух кардинала Мерсіє, чи епископа Бандурського, що поневолених братів своїх не страшили карами божими, а говорили пламенне боже слово про того „Бога, що мстить за кривди". А якийже нарід витерпів більше кривд від українського. І чи це не дух Обєднання, коли в часі, коли подавляюча більшість нашої іміґрації рішилася вже тут позістати, коли через те втратила в многім інтерес до рідної землі — ми з тої іміґрації добуваємо більші жертви на край як давними часами. Чи не бачите тої систематичної пропаґанди на вічах, або в пресі, коли читаєте раз-у-раз рубрику: Як ми помагаємо рідному краєви, або коли бачите як нема забав, хрестин чи весіль без збірки на Рідний Край. А чи було таке перед Обєднаннєм, чи було воно коли плекане так систематично і завзято як це має місце тепер, від коли повстало Обєднаннє в Америці. І чи це не дух Обєднання, який будує по наших селах і містах в краю величаві Народні Доми і Просвіти як наші національні твердині, збудовані в великій мірі жертвами американських Українців. І чи це не дух Обєднання, коли ми тут не допускаємо до цего, щоби видирати Рідній Школі Різдвяну Коляду на те, щоби ті гроші передавати на поширення гетьманської преси, або щоби збирати допомогу Далекому Сходови. І чи цей дух Обєднання не говорить про те, що між нами вкорінюється в решті-решт

ЗДОРОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ,

який оден зможе оттут в Америці заховати нашу іміґрацію ще найдовше в ідейнім, патріотичнім запалі і розумінню потреби допомоги визвольним змаганням нашого народу в старім краю. А це не так легко заховати чистий національний ідеал українського народу, а заразом числитися з тими обставинами, серед яких доводиться нам жити отут в прибраній вітчині. Програма Обєднання якраз принаровлена до цих потреб. В тій програмі маємо такі точки:

а) Оборона державної самостійности українських земель.

б) Зєдинення поодиноких українських земель в Европі в одноцільну Українську Народоправну Державу, якої устрій має остаточно порішити Національне Зібрання, вибране на підставі загального, рівного, тайного і безпосередного голосування.

в) Змагання до найвищого духового і матеріяльного розвитку Українців в Америці.

г) Матеріяльна допомога Рідному Краєви.

Наша політична програма, яку доповнюють ще численні наші політичні резолюції і енунціяції, є нічим иншим, а тільки виразом того, що сам нарід наш своєю кровю і державними актами вже закріпив. Рішаючим в тім напрямі є для нас Четвертий Універзал Центральної Ради з 22. січня 1918, проголошення відорвання західно-українських земель зпід Австрії і утворення З. У. Н. Р., враз з днем 1. падолиста 1918 р., як днем фактичного обняття влади і Акт Зєдинення, проголошений Директорією У. Н. Р. і Національною Радою в Києві на Софійській площі дня 22. січня 1919 року.

Ми віримо, що теперішнє поневоленнє українського народа і його розчвертовання є тільки одним епізодом, який мусить скінчитися Києвом як центром Соборної України, з Києвом як дійсною Матірю українських городів: Харкова, Полтави, Одеси, Чернівець, Ужгорода, Перемишля і Львова. Ми віримо далі, що наші демократичні переконання, з якими ми з нічого творили в 1917, 1918 і в 1919 роках нашу державність, створять її при найблищій пробі, коли ми тільки зможемо обєднати наші сили. Виховати ті сили і тут за морем та допомогти старому краєви вибороти свою власну державу — це головне наше завданнє. До розвязки соціяльних питань ставимося в сей спосіб, що ми їх тут в Америці не розвяжемо ні не причинимося нічим до їх розвязання. Ми тільки могли би без потреби на тім пункті літами гризтися. Розвяже їх одначе тільки життя там на рідній землі. Та як орґанізація, якої членами є виключно самі українські робітники в Америці, не можемо ми, річ ясна, бути инших поглядів що до цего, як тих, що в українській державі має бути проведена така економічна і соціяльна політика, яка забезпечує інтереси працюючих мас, згідно принаймні з тими здобутками, які вже робітництво здобуло собі тяжкою боротьбою у всіх других державах.

Наводжу я те все нарочно, бож не можу поминути цего, що в обороні своєї програми доводилося нам на протязі отої каденції зводити важку боротьбу. І то боротьбу в нашім власнім нутрі, бо знайшлися такі одиниці, які намагалися ту орґанізацію як безпрограмову, або як вони кажуть — „хаотичну", розбити. Маю тут на думці наступ, який повів проти Обєднання гетьманський ідеольоґ др. Назарук при помочі Гетьманської Січової Централі та за благословенством і при співучасти монархістичної християнсько-суспільної ґрупи, яку почала творити тут в Америці греко-католицька єрархія з еп. д-ром Богачевський на чолі.

(Дальше буде).

В РОБІТНІ СТАРОЄГИПЕТСЬКОЇ МАКУЛЯТУРИ

(15.000 папірусів. — Пасивний торговельний білянс з перед 5.000 літ. — Домовини з паперової маси. — Єгипетський учитель кореґував червонилом. — Каріера переплетникового хлопця.)

Берлінська збірка папірусів, 15.000, то найбогатша в цілому світі. Консервує там папіруси дослідник - консерватор Ібшер. У його робітні задуха стухлятини. Це, що тут роблять приступним для наукових дослідів при помочі люпи, мікроскопу й пінцети, тисячі літ лежало в звалищах або гробах, заки вийшло на денне світло завдяки розкопкам цікавих експедицій.

Приміром приходить до музею в Берліні посилка папірусів з над Горішнього Нілю. То кусники паперів, перемішані, деякі лише величини почтових марок, записані ріжними знаками. Все те консерватор порядкує, прасує, чистить, складає разом і кладе під скло. То дуже тяжка праця, а вимагає незвичайної терпеливости. Бо на папірусах є щось десять родів письма. На університетах для кождого того письма є окремий доцент. Консерватор мусить розумітися також на матеріялі, якого Єгиптяне вживали до писання. Чорнила Єгиптян подібні до китайського тушу, а є червоної й ясно-чорної краски. Не блíднуть навіть підчас купелі у воді. Коли вже папірус готов, консерватор дає його під скло, в якому нема воздуха, так що документ знову безпечний на яких 5.000 літ!

У дещо ліпшому стані є папіруси, які тепер добувають із домовини, що їх тепер дуже богато поотвирали. У домовинах були ці папіруси краще забезпечені перед знищениям. Вони є ще й тепер позвивані. То понайбільше життєпис мерця, а бувають довгі на 5—6 метрів. У лондонському Британському Музеєві є один звій папіруса довгий на 40 метрів. Славний папірус, званий від винахідника папірусом Еберса, є довгий на 20 метрів. Є то медичний підручник.

Папіруси старанно позапаковувані переховується в скляних шафках. „Наймолодший" з тих папірусів має 3500 літ. Понайбільше знаходжено ці папіруси в звалищах єгипетських міст, на сухих полосах Єгипту. В околицях багатих у дощі рідко знаходяться папіруси, бо в вохкій землі папір скоро нищився. Також підчас землетрусів знищилося їх багато. Недавно підчас розкопок у Помпеях найшли невеличкий звій папірусів, але вони цілком зуглені і чорні. Цей звій післали берлінському консерваторови, щоби що можливо виратував іще з того папіруса.

У вітрині під склом щось похоже на ґіпсовий відлив людини, природної величини. В деякій мірі воно й є так. У старинній, вбогій у дерево Олександрії ховали дуже багато мерців у домовинах із паперової маси. До цього вживали непотрібної макулятури. Такого непотрібного паперу брали цілі верстви і так довго притискали до бальзамованого тіла мерця, аж папір прибрав форму покійника. Потім мерця хоронили наче обвязаний клунок. Тепер розвязують ці „клунки" і тим способом учені дістають цінні документи. Бо в Олександрії, що побудована на доволі мочаристій землі, не заховались инші папіруси, і доки не найшли були тих документів, перемінених у труни, вчені не знали майже нічого з найдавніщої історії того міста. Що знали, то основувалося на здогадах. Нині в Олександрії зацвіла торговля „трунами", бо археольоґи платять дуже добре за них. Підприємці просто бються над тими єгипетськими паперовими домовинами. Зміст тих папірусів дає нам точний образ із життя, звичаїв і обичаїв міста з часів його повстання. Є там акти лікарів і адвокатів, касові купецькі книги — з численними пасивними торговельними білянсами. Можна в тих папірусах читати, як добре продав якийсь Єгиптянин свій дім тому 3.000 літ. Ще виразно можна відчитати підписи свідків купна. Є там повідомлення священика, коли найблизшого дня зійде Сиріюс і що тоді треба приносити жертву. Нині астрономи могли ствердити вік того повідомлення, а саме так, що обчислили в якому році Сиріюс зявився був в означеній секунді на небозводі. Є там між тими паперами шкільні задачі з поправками вчителя червоним атраментом. Деякі документи взагалі годі було відчитати, аж вкінці археольоґ переконався, що то свого рода египетське нотне письмо, що є свого рода стенографією, яку в Єгипті називали тахіґрафією.

Чоловік, якому Німеччина завдячує стільки упорядкованих збірок, що володіє єгипетськими діялєктами, як мало хто другий, має за собою дуже цікаву карієру. Батьки Ібшера могли посилати його лише до народньої школи, бо були дуже вбогі. Як скінчив народню школу, післали його на практику до переплетчика на науку. Раз відвідав хлопець виставку папірусів у Музею старинностей. Таємниче старинне письмо прикувало його й зацікавило так дуже, що кожду свобідну хвилю проводить він на безуспішних стараннях, відгадати таємничі єгипетські знаки. Тодішний управитель єгипетського відділу при музею зацікавився хлопцем, бо замітив його замилування до старинностей. Тому просив Ібшера до своєї робітні. Там у свобідних хвилях помагав трохи директорови.

Переплетничий хлопець вистарався для себе наукових книжок і став учитися десять родів старинного письма: **гієрогліфів, гієратського, демотського, староарамейського, паглявського, грецького, гебрайського, сирійського, перського, арабського.** Часто працює до самого ранку, але всетаки щодня йде точно в 7. год. рано до служби. Тимчасом дослужився становища помічника, вкінці складає іспит і отвирає свою власну переплетню. Тоді сповняється його найгорячіще бажання: уряд приймає його на становище впорядчика збірки. В 1906 р. приділюють Ібшера до відділу консервації славної знахідки Елефантінської. Праця ця забрала йому три роки часу. Тоді вперше сталося славним його імення в науковому світі. Цісар відзначив його ордером, а пізніще република ордером Ляйбніца. Де лише треба упорядкувати яку славну знахідку: в Лондоні, Відні, Турині, Римі, Копенгазі, Упсалі — там його запрошують. На осінь запросили Ібшера до Ватиканської бібліотеки, щоби консервував кілька нових напірусів, що є дуже важні для історії папства. За 35 літ своєї діяльности опрацював около 15.000 папірусів. Предложили йому образувати учеників до тогож звання, щоби колись після його смерти продовжали це діло. Ібшер каже: „Я й пробував це зробити. Одначе молодим людям наших часів недостає охоти, замилування й витревалости. А того всього треба, щоби осягнути щось у такому званню".

Макс Гаек.

БАЙКА.

Левенятко, якому було кілька тижнів, попало в товариство старих котів. Жило з ними в добрій злагоді. Левенятко, заки в ньому пробудиться лев, буває таке лаґідне, дурненьке і забавне як молоде котятко. Старі коти говорили між собою:

— Воно з нашого роду, нема що й казати! Погляд, кожух, пазурі, будова черепу — це все таке, як і в нас! А таки ми не всилі його стерпіти! Чому то так?

Вони ломили собі голови і вкінці переконалися, що: „Левенятко підкреслює за сильно наші прикмети! Ось що! Ми не хочемо, щоби хтонебудь перевисшав нас!"

Як прийшли до такого переконання, стали зогиджувати левеняткові життя. Не годилися вже на його веселощі і спихали його до самотини. Так левенятко в тій самотині виросло на справжнього льва. В ньому пробудився хижий звір, він відчував силу в своїх лабах і гостроту своїх пазурів. Умів уже також ревіти. Аж тут надійшов чоловік і зловив льва у клітку. Лев мусів виучуватися штучок, його витресували. Вечером, у цирку, перед богато людьми скакав він у клітці через обруч. Через день сидів запертий у клітці. Всетаки не нарікав на свою долю. Згадуючи свою молодість серед котів, говорив лев:

— Вам позволяють свобідно бігати довкола саме тому, що ви лише коти! Там, де ви є, я був у моїй молодости! Тепер я небезпечний, мене бережуться, я всім наганяю жаху й страху, всі знають, що правдиве моє життя є на волі! Але не воля на подвірю серед курей! Так переношу я мою долю, щоправда в горю, але не безчесно!

НІХТО инший, лише члени, урядники і відділи У. Н. Союза можуть збудувати Сиротинець-Захист У. Н. Союза спільними жертвами.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ВІНДО-КЛІНЕРСЬКИЙ" СТРАЙК У НЮ ЙОРКУ.

Про цей страйк, що ведеться від довшого часу у Ню Йорку, не богато згадується в українських часописах. Тому однак, що богато з членів у Н. Союза є фаховими „віндоклінерами" й що власне вони є на страйку, уважаю за відповідне, по нараді з моїми товаришами, написати більше про сей страйк, причини, що його викликали, та заразом хочу остерегти українських „віндоклінерських" робітників, аби не далися ужити за страйколомів, або „скебів", бо ганьбу принесуть своїм імени і пошкодять справі своїх земляків, занятих у тій індустрії.

Сей страйк розпочали „віндоклінери" через те, щоби не дати „босам" розбити своєї юнії й знижити їм платню. Тут подаю до відома усім тим, що інтересуються „віндоклінерським" страйком, що наші „боси" зорганізували свою юнію й назвали її „Локаль ч. 1." Сей локаль зорганізовано у тій ціли, щоби розбити нашу „віндоклінерську" юнію. Колиб се вдалося, тоді, думають „боси" знижити „віндоклінерам" їх платню, приневолити їх працювати більше годин, а також відмовитися платити за дощеві дні й за державні свята. Робітники однак зрозуміли підступні пляни своїх босів і вийшли на страйк до боротьби з „босами".

Пояснивши причини страйку й представивши підступні пляни „босів", звертаюся з осторогою до усіх українських робітників. Нехай ніхто з них, без огляду на се, чи працює в „юнійній шапі", чи в „отвертій шапі", і будучи без праці, в часі страйку, дістав роботу, не важиться працювати в часі нашого страйку. Також ті, що приїхали з далеких околиць, заохочені босівською агітацією й стали тут працювати, нехай сейчас кинуть роботу й перестануть бути страйколомами. Нехай вони собі запамятають, що як довго є вони страйколомами, то не можна їх назвати людьми, бо вони гірші від звірів, що у небезпеці держаться солідарно й усі як оден виступають проти спільного ворога. Страйколоми гірші від злодіїв, бо злодій не все забирає, а страйколом забирає останний цент у страйкуючого робітника, а сотки родин, тобто жінок і малешких дітей страйкарів, остає через них без куска хліба. Нераз маленька дитина страйкаря остає без одробиночки молока, а страйколом не зважає на се й ідучи до праці спричиняє нидіння а навіть смерть дітей страйкарів.

Наша „віндоклінерська" юнія істнує вже 11 літ і належить до „Американської Федерації Праці". Усьо робітництво Ню Йорку, що належить до згаданої Федерації, піддержує морально й матеріяльно нашу юнію і тому ми певні сього, що виграємо сей страйк, але через нечесне поступовання скебів сей страйк протягнеться кілька тижнів.

Тому зрозумійте нас, товариші робітники, не ломіть робітничої солідарности й ставайте з нами до страйку й приходіть до нашої юнії по страйкову картку.

Наш юнійний льокаль число 8, має свій офіс під ч. 15 Е. 3. вулиця у Ню Йорку.

Коли будемо держатися разом, коли скеби і хруні переведуться, то побіда певна, бо у солідарности лежить наша побіда.

П. Боднар, член У. Н. Союза.

Щира праця ніколи не загине.

Більше людей умирає з надмірної їди й пиття, як з голоду й спраги.

Осторожність ніколи не зашкодить.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

Священик замикає церкву й школу.

Колись дуже давно тому, як оповідала мені моя небіжка бабуня, бо ще за панщини, не мав український нарід ніякого права до своєї церкви. Церква була власністю пана дідича, який її замикав, коли хотів, або давав в аренду Жидам. Одним з таких Жидів був ославлений Жид Зельман, про якого співають дівчата у гагілках: „Іде, іде Зельман". Той Зельман держав в аренді церкви й відмикав їх, коли люде йому за се заплатили, а инакше то замикав церкву, а як люде протестували, то ще їх побивав.

Покинувши нашу батьківщину й переселившися на вільну американську землю, думали ми, що часи Зельманів минулися й більше не повторяться. Однак ми помилилися, бо часи Зельманів повертають в Америці, з одною лише зміною, що у тій страшній трагедії виступають инші особи, що її відграють, бо місце Зельманів заняли тепер наші конкордатники.

У Вілмінгтоні нарід застрайкував проти накинутого йому пароха, о. Маньоського й зажадав писемно від еп. Богачевського, щоби його собі забрав. Наші громадяне не хотіли мати у себе священика, що стоїть за рутенською гнилизною.

Еп. Богачевський не відповів однак на наші 2 листи, писані по українськи, не відповів і на листи писані по англійськи нашим адвокатом. І так, як в давних панщизняних часах, не мав український нарід ніякого права до своєї церкви, так отже не маємо його й ми Вілмінгтоні, ніякого права ні до церкви ні до своєї парохіяльної школи, які то будинки побудували ми за гірко запрацьовані гроші й їх удержуємо.

Дня 4. жовтня заїхало перед нашу школу авто, у якім приїхав о. Маньоський з о. Ващишином, а двома детективами. Зліз з нього згаданий о. Маньоський, обвантажений слюсарськими „тулцами", молотком, гвоздями і пилкою. Дивуються люде, що то буде. А тут о. Маньоський відмикає двері від нашої парохіяльної школи, вивізує старий замок, прибиває свою колодку, й замикає нашим діточкам школу. Задні двері забиває 6-цалевими гвоздями, набиває гвоздь до замків і по всім. Наша праця, наша школа стається не нашою, бо ми не маєм тепер права вступу до неї. Наші діточки не мають вже своєї рідної школи, бо її замкнули конкордатники, свої рідні „Зельмани".

І тут собі подумали наші люде, що стояли недалеко й бачили ганебний поступок нашого конкордатника: Инші культурні народи будують школи, щоби їх діти мали де просвічатися, а наші „рутенські" конкордатники замикають рідну школу перед украінськими дітьми. Инші люде поступають вперед, а наші конкордатники цофаються взад, як ті шкаралупники. Христос учив научати народи, а наші конкордатники замикають народові школу. Христос учив мирити й обєднувати людей, а наші конкордатники ширять незгоду між людьми й їх розєднують. Конкордатники ганьблять людей, зовуть їх большевиками, чорними духами, коли хтось упоминається за своє, самі роблять лихо, а людей карають. ОО. Маньоський й Ващишин, замісць промови до народу в справі помочі потерпівшим від повені, замикають їм їх власний будинок, щоби не мали де зійтися й порадитися, як помогти своїм землякам у старім краю. І чиж дивно кому, що нарід відвертається від таких пастирів, як висше згадані, що не дбають за повірених їм овець і що прийде час, коли воно лишаться пастирями без стада!

Місцеві громадяни.

ОЛІЕН, Н. Й.

Отворення Народного Дому.

Заходом тутешнього відділу У. Н. Союза, який веде усю нарідну роботу у сій околиці, засновано комітет для збирання жертв на будову Народнього Дому. Вкінці дочекалися тутешні Українці отворення, яке відбулося 23. жовтня. Ще на довго перед розпочаттям свята згромадилася численна громада тутешніх Українців, зложена з мущин, жінок і молоді у салі Народнього Дому й заповнила її по береги. Гарне прикрашення салі робило на усіх як найлучше враження. Кілька мінут по другій ввійшли до салі запрошені гості з Рачестер, разом з тутешнім мейором міста. Святочне отворення Народного Дому розпочалося промовою голови Народного Дому О. Іванцева, який покликав на предсідателя сього торжественного зібрання гром. І Базева, одного з найбільше заслужених у здвигненню сього дому місцевого громадянина.

Гром. Базів отворив кількома словами святочне зібрання й покликав на першого бесідника тутешнього мейора міста. Мейор заявив на вступі своєї бесіди, що дуже його тішить, що може брати участь у сім святі. Дальше сказав він, що від давна слідить за культурним розвитком місцевих Українців, які здвигнули гарну будівлю, яка хоч маленька, але дорога для них, бо своя. Здвигнули однак вони її не тільки для себе, але й для своїх дітей, які за кілька, чи кільканайцять літ займуть їх місце. Українці, що є горожанами свого вільного краю, повинні старатися про те, щоби виховати своїх синів і дочок на добрих горожан своєї прибраної батьківщини. Мейор закінчив свою промову обітницею, що завсігди буде помагати Українцям у їх культурних і просвітних змаганнях. Промову мейора нагороджено голосними оплесками.

Другим бесідником був гр. Н. Мурашко з Рачестер. Гр. Мурашко сказав у своїй гарній промові, що вже другий раз має честь бути гостем оліенських Українців на їх святочних обходах. Тепер бачить він радість на їх обличчях і е тої гадки, що вони мають причину радіти з приводу отворення свого Народного Дому. Українські громадяне в Оліен дочекалися своєї власної хати, де, як каже наш незабутній Тарас, буде панувати „своя правда, сила й воля". Тепер вже будуть мати де зійтися, щоби порадитися у важних справах і пожалуватися перед собою над власною бідою. Дім їх вправді маленький, але важненький для них, бо свій. У тім домі будуть вони могли навчити своїх дітей з якого вони народу походять і де батьківщина їх батьків. Тут, у рідній школі, що буде провадитися у Народнім Домі, пізнають їх діти історію України й можливо, що стануть їй колись у пригоді, як діти Ірляндців навчилися любити Ірляндію й допомогли їй до виборення частинної свободи у на-пів незалежній вільній Ірляндській Державі. Бесідник згадав також і про потерпівших від страшної повені у Галичині й заохотив до несення помочі голодуючим братам. При кінці своєї промови закликав він присутних Українців до згоди й братерства та до праці для добра нашої батьківщини, України. Його промову нагороджено також оплесками. По промовах уряджено у салі новоотвореного Народ. Дому баль, дохід з якого приніс досить поважну суму. Подяка за се, що згадане свято в Оліен випало так гарно, належиться безперечно гр. Базеву. Також не від річи буде зазначити, що наші жінки, що є членкинями Народнього Дому, беруться до праці для придбання фондів в користь сего дому, а їм також допомагають їх дівчата-дочки, що вже уродилися на американській землі.

Член.

Вічна громада — могучая
[рать;
Як стануть у лаву такі вояки,
То більш поратують, аніж ко-
[заки.

В. Мова.

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

Нюарк, Н. Дж. Не простуйте ніколи таких дрібниць. Коли в відозві до односельчан проголошено помилково „А. Бучак", замісць „К. Бучак" — то ще тим самим не сталася ніяка велика кривда. На спростування таких дрібниць, які інтересують кількох людей, шкода часу, труду і місця в часописи.

А. О. Бронкс, Н. Й. Шкода забирати місце в часопису, щоби повторяти це, що вже було нераз і не два друковане, особливо, коли ходить о заклик в справі такої загально відомої справи, як допомога потерпівшим від повені.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

Бінгемптон, Па.— Спільний Комітет Допомоги Потерпівшим від повені, який складається з 9 місцевих товариств, скликує дня 6. падолиста в Липтовській Галі віче в справі помочі жертвам повені, на якім будуть говорити місцеві і позамісцеві бесідники. — За Комітет: Т. Смик.

Нічо лучшого, як спокійна совість.

СИРЕ ЧИ ВАРЕНЕ МОЛОКО?

Підчас стерилізування, як узагалі підчас варення, молоко зміняється хемічно, і фізіольоґічно, деякі його матерії й складові частини відділюються і нищаться, молоко рішучо стається меншевартним. Професор Берінґ доказав, що коли пемо варене молоко, то 30 процент нестравленого білку йде марно а при сирім молоці щонайбільше 10 процент. Таксамо мало використовуємо товщі, які є у молоці, коли пемо його вареним. Колиж пемо сире молоко, вихісновуємо більше ці товщі. Не менше важним є й те, що коли варимо молоко, то нищимо деякі конечні життєві складники (вітаміни). Вже богато разів стверджено, що діти, які пили довший час пражене молоко т. зв. „сокслет", захорували на недугу подібну до шкорбута (недуга Барльова). Ці обяви зникали, коли дітям подавано довший час добре сире молоко.

Отже годі заперечувати, що поживність вареного молока є менша як здорового сирого молока.

Але й варене молоко має свої добрі прикмети. Передовсім є це велика вигода, коли в горячу пору року можемо завдяки варенню забезпечити молоко перед скваснінням. Це важне головно при кормленні малих дітей. Та найважнійше є те, що коли ми зварили молоко, то знищили хоробові заразки (бацилі), які могли бути в сирому молоці. Рогата худоба хорує передовсім на сухоти і тиф. Одначе значно перебільшується небезпеку зараження сухітними бацилями коровами. Далеко небезпечніщі є численні сухітничі бацилі, що находяться всюди у воздусі, а походять відси, що хорі на сухоти люде плюють легкодушно на землю і кашляють, не закривши уст хусточкою. Один сухітник може більше поширити сухоти як сто коров.

Одначе на тиф уже часто захоровували люде після спожиття молока. Це є вже доказано. Зараження походили звичайно з молочарень, уладжених зовсім негиґієнічно. Власти повинні дбати, аби молочарні відповідали всім вимогам новітньої гиґієни.

Щоби зовсім убити бацилі в молоці, вистарчить огріти його постійно до 85 степенів Цельзія, або через пів години до 63 степенів Цельзія. Чи вітаміни нищаться в першому зглядно другому випадку, ще зовсім не стверджено. Страту поживности молока наслідком варення можна дещо вирівнати, коли дітям подаватимемо вже змалку овочеву сиру папку (прим. з яблок) і папку зі зеленини також сирої (шпінак). Не добре є варити молоко довго, щоби аж перевerталося. Вистарчить заварити. Літом краще варити добре молоко, щоби не скваснілo. В холодну пору року ліпше є пити сире молоко, бо в таку пору року майже ніколи не появляються пошестні недуги. Холодний воздух ослаблює і вбиває хоробові заразки.

Сире молоко є теж **охоронною поживою.** Воно має дуже важні охоронні складники, які орґанізмові дають таку силу, що може вбивати небезпечні отрyї.

ЗАЯВА.

Я низше підписана уважаю за відповідне додати до „Подяки М. Лещишина", що тому не брала участи у похороні його жени, бл. п. Марти, бо на річнім мітинґу нашого відділу ухвалено, що члени відділу не мають іти на похорон, коли він буде відбуватися у православній церкві. Поступила я тому згідно з ухвалою нашого відділу. — З поважанням.

Олена Кульчицька,
секретарка 112 від. у Клівленд.

Час нищить усьо.

Правда коле в очі.

Сиве волосся є окрасою ста-

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

ДО ЗЕМЛЯКІВ З СЕЛА ЧЕРНИХОВА, ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ПОВІТУ.

Дорогі Земляки!

Понизше подаю Вам відозву наших земляків з Чернихова, яку недавно одержав. Думаю, що Ви ще не забули рідного села й своїх земляків, що там полишилися й тому вислухаєте їх просьби й зложите для них свої датки, за які від себе дякую Вам сердечно.

Іван Заяць, Алентавн, Па.

ВІДОЗВА ДО ЗЕМЛЯКІВ В АМЕРИЦІ.

Дорогі Земляки!

По тяжкій війні, яка зруйнувала до щенту наше рідне село, почали ми помало відновлювати все, що було в селі знищене... Прибиті тяжкими злиднями війни, обдерті матеріяльно й морально, сами ще жадні даху над головою, з ранами в своїх серцях, які нанесла нам війна, подумали ми про відному культурного життя в селі.

Молодіж вихована на війні без рідної школи почала забувати „хто вона, ким, защо закута"...

Без одного шелюга подумали ми про дім Народний Дім — читальню, деб можна згуртуватися, деб можна було виховати будуче покоління народу.

Не жалуючи труду, та за Вашою, дорогі земляки, помічцю, побудували ми до року дім.

Убогий він, невикінчений, ще богато треба до нього, щоби він виглядав як такі доми других народів, та ми радієм, що не остали по заді.

Понад свої сили збираєм звідки можемо фонди на докінчення будови. Молодіж за дня спрацьована на рідних нивах, іде вечером до читальні і цілими безсонними ночами вишколюється в аматорських представленнях, з яких тільки черпаємо фонди для читальні. Досі дав аматорський гурток 80 представлень в своїм і чужих селах. Та мимо безвпинної праці, не можемо викінчити ввласного дому, тому кличемо до Вас ізза моря:

Киньте нам лепту на докінчення нашої читальні, нехай будуче покоління, коли гляне на спис фундаторів читальні, з подякою згадає Вас, дорогих земляків, яких серце тужить і беться за рідною землею.

На сім місці складаєм щиру подяку всім Впов. землякам, що на руки Вп. Василя Карачка зложили добровільні датки на нашу читальню й подаємо виказ жертв:

По $2.00 зложили: В. Карачок, Гр. Кривий, о. А. Лотович, О. Міґала, Пр. Блотний, П. Юрчак; по $1.00: С. Чабан, Н. Іщук, П. Тимань, Й. Петрик, В. Волянський, Гр. Перчак, Дм. Проць, Ів. Хомин, Ів. Бокайло, Я. Рогач, Н. Муляр, Ів. Ґудима, В. Трач, К. Карнаух, Параня Шаґадин (Боґуш), Іл. Гринців; Марія Парасюк 75 ц.; по 50 ц.: Н. Рубат, М. Дмитриків, Т. Урбан, Т. Власенко, Гр. Тимчій, Ів. Чопик, М. Андріїв, М. Парасюк, Я. Клюс, П. Куцябський, Т. Піцух, П. Закорчемний, Я. Гартимко, А. Корбан, В. Суринич.

Чернихів, пов. Тернопіль, дня 13. вересня 1927.

Зосібна складаємо щиру подяку В. П. П. Григорієви Кривому, який приїхавши до рідного краю зложив як добровільний даток на нашу читальню $20.00.

Слава і честь таким синам рідної землі!

Жертви на нашу читальню просимо складати на адресу:

Іван Заяць,
633 Grand St., Allentown, Pa.

Або впрост до Виділу Читальні.

ЗА ВИДІЛ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТА" В ЧЕРНИХОВІ:

Іван Прокопів, голова; **Онуфрій Притуляк,** секретар; **Яків Косовський, Іван Цвях, Іван Хмільовський, Петро Чубатий, Григорій Притуляк, Олекса Дзядуник, Михайло Смульський, Стах Глинський, Микола Прокопів.**

ПОШУКУВАННЯ.

Стела Джумак відійшла від мене 20. вересня 1927 з Френьком Джумаком. Вона забрала від мене $4,326.00. Френк не має половину великого пальця на лівій руці. Хто би знав, де вони знаходяться, зволить мене листовно повідомити на понизшу адресу. Винагорода за вишукання $50. 253-8

MICHAEL DZUMAK, 6 BESSIE PL., ROCHESTER, N. Y.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

354.

БАЛЬ НА ДОХІД СИРОТИНЦЯ В БАЙОН, Н. ДЖ.

Заходом спільного комітету відбувся в нас дня 17. вересня ц. р. баль, з якого весь дохід був призначений на будову Сиротинця-Захисту при У. Н. Союзі. До балевого комітету належали отсі представники: Михайло Шеґда, Михайло Шаламей і Юрко Бойко з Бр. св. Михайла, від. 213 У. Н. С.; Лев Бачинський з Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 281 У. Н. С.; Паранька Кобрин, Анна Федорик і Мелянія Гуль з Сестр. св. Анни, від. 287 У. Н. Союза. Комітет доложив усіх старань, аби баль відбувся як найліпше і справді він випав вдоволяючо, бо чистого доходу було $91.94. Сі гроші зістали вислані в призначене місце.

Андрій Бирич,
секр. 213 від. У. Н. С.

355.

Хвальний Заряде! — Тут залучаю 13 долярів на Сиротинець У. Н. Союза: $9.00 від членів, а $4.00 з пушок. Ми все, як тільки що зберемо, висилаємо зараз до Вас, аби ті жертви не лежали у відділі.

Іван Копитко,
секр. 347 від. У. Н. Союза,
в Мілвіл, Н. Дж.

356.

БР. СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ, ВІД. 256 У. Н. С., В РІВЕРГЕД, Л. АЙ.

Коли наш відділ одержав від комітету будови Сиротинця У. Н. С. поклик до збирання жертв на сю нашу народну інституцію, то відділові урядники зараз на першім мітинґу представили сю справу членам і всі члени радо узнали таку гуманну інституцію й ухвалили на кождого члена одного доляра, так як і минулого року. Члени зложили від себе $17, а з відділової каси виасиґнувано $10.25, то дало разом квоту $27.25. Павло й Анна Корзун з Вест Гемптон, Л. Ай., (їм допомагала молоденька дівчина Анна Бандровська, котра походить з чесної української родини) занялись окремою збіркою, яка принесла $22.75, отже загалом висилаємо на руки комітету суму $50.00.

Тут хочу зазначити, що родина Корзунів є бездітна, а одначе вони обоє щиро й завзято працюють для загального добра, зокрема для збільшення фонду будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Павло й Анна Корзун є членами У. Н. Союза і при всякій нагоді переконують кождого, що треба належати до сеї народної орґанізації та не забувати за Сиротинець У. Н. Союза, який може кождому з наших земляків стати в пригоді.

Іван Самотіс, секр.

Залюблені.

— Я люблю тебе невимовно. Скажи, що ти хочеш бути моєю. Я не є такий багатий як Богдан Сливка. Я не маю авта так, як він, ані камениці ні поля; але я люблю тебе і не можу жити без тебе.

Вони обнялися. Вона притиснула його до своєї груди і шептала солодко йому до вуха: „Я також тебе люблю, мій дорогенький; але — скажи мені, що то за один той Богдан Сливка?"

Іван подає Петрові папіроску.

— Кури, Петре!

— Дякую, я собі сьогодні присягнув, що вже ніколи курити не буду.

— В такому разі сховай собі на завтра.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЄТЬСЯ дівчини або старшої жінки до легкої домашньої роботи при малій родині, з харчем і спанцем. Платня після умови. Голоситись на адресу: 254-9

Dr. BLISS,
909 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ДО ВИНАЙМУ

4 великі світлі кімнати під ч. 51 MORRIS ST., газ, електрика; рент умірковний. Голоситися до: 255.8

JANITOR,
51 Morris St., Jersey City, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".